

עמותת
פרס. ק. צטניק
ל佗ודעת השואה
ותקומת ישראל

UJA Federation
of New York
הוועדיינט האוניברסיטאי-הלאומני של ניו יורק

לספר כדי לחיות"...

תיאטרון עדות - מפגש בין דורי

סיפור השירותם ותקומתם של ניצולי השואה
חברי מועדון "בית מורשת" ו"גיל הזהב"
בשותוף תלמידי חטיבות "זאב", בן גוריון, "רעות" והנגיד", הרצליה

ניהול הפרויקט, בימוי והפקה: עירית ועזרא דגן

פרויקט זה מוקדש ל- "פיצ'י" לוחם "מחתרת-הבריחה" וחבר "ארגון הנוער הציוני" שהציג מאות יהודים, בהונגריה-רומניה. ול"זוקה", ששרדה את כל סלקיות מגלה, בת 27, במחנה-המוות אושוויץ. שנותנו חיים, אהבה, מסירות והשראה.

בימו ניהול התכנית וההפקה: עירית ועזרא דגן
עיבודים וכטיבת דיאלוגים: עירית דגן
ניהול מוסיקלי ולויו בפסנתר: אוֹהֶד חיטמן
עריכה והפעלת מצגת אלקטורונית: אוֹלָג קוגוט
רכיב הפקה וניהול פרויקטים: עמרי דגן
ניתוב הפרויקט: חנה גלעד, מנכ"ל אנסמבל תיאטרון הרצליה
צווות טכני אנסמבל תיאטרון הרצליה:
ערן שורצברג – ניהול טכני והגברה
אולג לינדה – תיכנון תאוריה והפעלה
ביצוע גרפי: אדם אודם

תודות ל:

דבורה ודני ברנע – "اخווה"
ליאור דינור ועמותת "פרס קרן ק. צטניק"
גדליה בסר – מנהל אמנויות אנסמבל תיאטרון הרצליה
יהודה בן עזרא – מנהל המחלקה לתרבות נוער וספורט, עיריית הרצליה
חולאי פאפו – מנהלת "עמותת מתנדבי הרצליה"
שלמה תנעמי – יוצר "עליה" העמותה למען הזקן, הרצליה
דליה נקר – מנהלת המדור לטיפול בזכן, הרצליה
גילה קול – מנהלת חטיבת "זאב", הרצליה
עדי רוסנסקי – סגנית מנהלת חטיבת "בן-גוריון", הרצליה
טל פרידמן – מנהלת חטיבת "רעות", הרצליה
אברהם רביד – מנהל חטיבת "הנגיד", הרצליה
מרים עוזר ורחל ראוּך וצווות "אשכול פיס", הרצליה

"תיאטרון-עדות לספר כדי לחיות"

עמותה שהוקמה לקידום, פיתוח והפצת פרויקטים חינוכיים המפגשים ניצולי שואה עם דור שני ושלישי, דרך טיפול בהבעה ויצירה אמנותית ודרמה תרפיה.
יור – שושנה לוי, חבריה: חנה מרון, חוות קלינינברג, הלנה קיאל, מירטה כהן, פנינה רוזנצוויג, מרדי אלדר, טומי בריער.

"יש ויורדים עלייך CISOPIM לעת מיפקד הערב, אחוז געגעים
וכליון נפש אתה עומד בשורה לספרה,
מה תשתקקן, נפשי, ומה תהמי בעת מיפקד הערב באושוויז?
דמנה.

בקצהו של כביש המנהה, על האדמה, מתבססת להבותיה
גולגלתת הערומה של השם, והקווים התחכוניים של חומת התיל
טובלים במקווה דם.
יום גוען באושוויז"

ק. צטניך

ק. צטניך הכותב בدم התמצית שבו צועק את זעקה המילוניים: לזכרו לזכור ולא לשכח!!
הופעתו הבלתי נשכחת במשפט אייכמן חשה את אימי השואה, ותרמה להחרמת
התודעה של "הפלנטה" היא למוחותיהם ולבודותיהם של מיליוןים רבים ברחבי
העולם.
מאחר והדור פוחת והולך והזיכרון מתעמעם, יש לדאוג כי תへא תודעה זו בבחינת
"שלבת העולה מלאיה"
הרב ישראל לאו

מראה פניהם של עשרה הניצולים והדרך שבחרו להעלות את סיפורתם האישי
והמשפחתי, די בהם כדי להזכיר שפצעיהם טרם הגיעו וחזריכים לא התאחו.
אר המפגש עם הדור השלישי ושילובם באירוע זה הוא התקווה שהלפיד עליו חרות
"לא עוד", יתנוסס לעד, בכל מקום.
מרדי אלדר (ممשתתפי הפרויקט)

מתוך "מנשר ניצולי השואה"

" אנחנו דור ניצולי השואה הולכים ומתמעטים. בעוד שנים לא רבות לא יהיה עוד על
דור הארץ אדם שיוכל להגיד 'אני זוכר את מה שאירע בשואה'. יותר רק ספרי
זיכרונות ומחקרים, תמונות וסרטים, ועדיות ניצולים. או אז יהפוך זיכרונו השואה מגורל
כפי, החתום בברנו ובנש망תו, ליעוד היסטורי של האנושות ועל הדורות הבאים
לשאת אחריות לזכות בו תוכן ומהות".

תיאטרון עדות ■ מפגש בין-דורי

מרדכי אלדור

יליד 1929 טרנסילבניה, גדל במשפחה חרדית. באפריל 44 גורש לגטו סלטינה ובסוף מא依 הגיע יחד עם רבים מבני משפחותו לממחנה ההשמדה בירקנאו. שרד הרבה סלקציות, ומהאחרונה ניצל מתוך הקרמיטורים. אחר כך הועבר לזקסנהאוזן, למטהוזן ולגונצקיירך. שם שוחרר על ידי הצבא האמריקאי – במאי 45. לאחר שהחלים מהטיפוס, נסע הביתה וגילה שתים מஅחיזותיו ואחיו הבוגר שרדו. לאחר נסיען כושל לעלות לארץ באניות אקסודוס ביולי 47, עלה לארץ בイולי 48 לתוך מלחמת העצמאות נשוי אב לשניים וصب לשישה נכדים.

אותו פרסבורגר

יליד טרנבה, צ'כוסלובקיה, 1923 הגיע לאושוויץ בירקנאו באפריל 42 עם בניית הממחנה, שם שחה שלוש שנים, שם איבד את אביו ושלושת אחיו. בנואר 45 הועבר בצדעת מוות לסתודים ליטומרייצה ליד טרזין. בדרך למטהוזן באוסטריה, לפני פראג, קפץ מקרון הרכבת ונמלט לכיוון החזית הרוסית. עד תום המלחמה קיבל מקלט אצל ראש המחתרת האזרחית. ב- 47 עלה לארץ באינה "תיאודור הרצל" לאחר שנפצע בקרב יריות נגד הבריטים, הועבר לארץ. נשוי לברכה, שני בניים וחמשה נכדים.

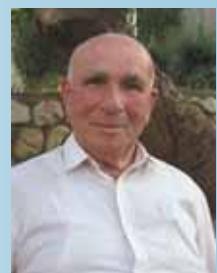
אתה בנט (קלין)

ילידת הונגריה 1929. עם כנישת הגרמנים להונגריה ב-44, נלקח אביה ואחיה, יותר לא ראתה אותם. ביולי 44 נלקח יחד עם אימה לאושוויץ. בסלקציה הראשונה אימה עברה לצד שמאל ועלמה. אחרי חדש וחצי נשלחה לעבודות לפראנקפורט יחד עם עוד 1700 נשים מהונגריה, אחורי שלושה חוות העברה לרבסנברוק, שם השוחררה באפריל 45. אחרי שהיתה חמישה שנים בשוויה עלה לארץ בשנת 52. לאטה בת ונכד.

משה בוטניק

יליד 1923 יברג'נו שבפולין. ב- 41 נלקח לביבריך לעבודות חקלאיות, איבד את הוריו ואת שני אחיו ואחותו במהלך המלחמה. במשך המלחמה נפגש עם אחיו ונפרד ממנו במשך כמה פעמיים, עד שנפגשו בסוף המלחמה. משנת 42 עבר 9 חודשים עבודה, בינויים, בלחמה, סוטנובייך, גרים מסלובייך, בלואנגיניאו ואושוויץ – בירקנאו. השוחרר בברגן – בלזן, ב- 45 ועלה לארץ עם דרכון אנגלי – ב- 47 למשה בת ובשבעה נכדים.

ציפורה פלודה

ילידת רוז'אן שבפולין 1930. ביום הראשון למלחמה – 39 גורשו מהבית. את המלחמה עברו ברוסיה כשל כל בני המשפחה מפוזרים בצפון רוסיה, בקוווקז, באזבקיסטן ובמרכז רוסיה. ב- 46 עם תום המלחמה נפגשה והתאחדה עם הוריה ואחותה בפולין. ב- 50 עלו לארץ יחד עם הסבתא. ציפורה נשואה למנחם, ולהם שלושה בניים ותשעה נכדים.

תיאטרון עדות ■ מפגש בין-דורי

בתיה גリンבאום (נתנzon)

ילידת 1926 ליטא אוטיאן. הייתה בת שנה לגטו קובנה מה- 41 ועד - 43 ובארבעה מחנות, בלאגר אלקטופ. בשטוטהוף, משם לאלבינג בגרמניה ולפולין, לממחנה לוביצ'ה. ב-18 לינואר 45, הובלה בצעדת המות מטורון לממחנה שבויים. השחרורה ב- 23 לינואר 45. עלתה לארץ דרך קפריסן בפברואר 47. לחתה בת, בן ו- 3 נכדים.

יהודית קליניץ

ילידת וונציה, איטליה, 1938, הייתה בת שנה כספרצה המלחמה. אביה נעלם, אמה וסבתה גורשו לאושוויץ ונספו שם. היא הוסתרה במנזר במלנון. לאחר סיום המלחמה הוצאה מהמנזר על ידי הסוכנות היהודית ועלתה לארץ בנובמבר 45 במסגרת עלייה הנוער. כתבה ספר על ילדותה בשואה ואחריה. יהודית נשואה, אם לבן ובת.

נתנאל עמית

יליד 1932 בסוצ'ובה שבבוקובינה – רומניה. היהודים גורשו ב- 41 לטרנסניסטריה, הוא ומשפחהו שרדו את הסבל והתלאות של המשטר הנאצי. בקיץ 1944 חזרו לבתיהם. נתנאל השלים את לימודיו ופועל במסגרת התנועה הציונית, עליה לארץ במסגרת עליית הנוער. לנtanאל ארבעה ילדים וחמשה עשר נכדים.

פללה וייס

ילידת 1935 סוסנוביץ שבפולין. במהלך האקציה ב- 42, נתפסו אימה ואחיה ונשלחו לאושוויץ. לאחר התחמקויות מאקציותות רבות נשלחה עם אביה לגטו שרודולה באוגוסט 43. עם חיסול הגטו הסתתרו בבודנקר ומואוחר יותר נמלטו. מנotta 44 גרה אצל משפחה נוצרית ליד קטוביץ. אביה נעלם לבלי שוב. באפריל 47 אוטהה על ידי הועד היהודי והועברה לבית ילדים. בשנת 50 מצאה קרובי משפחה בארץ ובארה"ב. עלתה לארץ ב-57. לפלה שני בניים וארבעה נכדים.

צילה רובינפלד

ילידת 1923. עם פרוץ המלחמה ברוחה מורה ליוינגרוב, עיר הולדרטה. עם כניסה הגרמנים ב- 42 הסתתרה בבודנקר עם משפחתה יחד עם משפחות נוספות. לאחר חודש ברוחה עם אחיה לבתו של גוי בעיר. يوم לאחר מכן נרצחו כל האנשים שהיו בבודנקר ביניהם אמה, שניים מ אחיה ומשפחותיהם. במהלך המלחמה המשיכה להסתתר בבור חשוך ללא מים ואוכל, עד לשיחורו. עלתה לארץ ב-47, הקימה משפחה, בן ושלושה נכדים.

על הפקה "התהילן חשוב לא פחות מהתוצאה..."

"צריך אומץ, כדי לגעת בספר ולהציג את קורות הירודוטם של ניצולי השואה. מצאנו עצמנו עוברים תחילה – חרדיות וממושך, מגבשים בנגעה ראשונית, הססנית, רגישה בתחילת, ובוטחה יותר בהמשך – דרך תיאטרלית – חרדיות המוסרת עדות. חלום של הדור השלישי, גדול לא פחות: מכילים את העצבות והאובדן, אך תורמים גם לאוירט התקווה, שמחת החיים וההמשך."

אנו הבאים מן התיאטרון, בטוחים שכן זה שונה: התהילן חשוב לא פחות מהתוצאה. הרגשנו לא פעם ממנהים בקבוצת תמייה וגם כבני משפחה.

פאגנו קבוצה של מבוגרים וצעירים שבחרו להגיע, ולהישאר... שמעולם לא עמדו על במה. מתחלים בזהירות ובחשש: אם לגעת? וכמה? ועד היכן? בכاب, ובפצע שהגילד, או לא... ומצאנו עצמנו נשחפים אוחבים ונרגשים בחמלה אין-סופית וברצון עד ליצור "קבוצה חבקת" ולברוא צורה-בימתיות למסמר אנושי מצמרר ומכאיב".

עירית דגן

מרפאה בהבעה יצירה. M.A., בדרמה תרפיה, שחנית, מורה לleshooting ובמאית תיאטרון. בוגרת בית הספר לleshooting "בית צבי" וספרות עברית באוניברסיטה העברית.

שיחקה בתיאטרון "הבימה" ותיאטרון לילדיים ולנוער, מנהלת תכנית הוראת תיאטרון בתוכנית "קרב" למעורבות בחינוך.

דור שני להורים שרדו את אושוויץ ומחתרת הבריחה בהונגריה וטרנסילבניה ואיבדו את כל משפחותיהם יוסף ולוי בשנה האחרונה למלחמה.

ערזא דגן שחקן התיאטרון "הקאמרי" ת"א, במאית ומורה לleshooting מסונגן ופנטומימה באוניברסיטת חיפה. בוגר מנגמת התיאטרון בבית ספר "רננים", הסטודיו של נולה צ'לטון ופנטומימה בסטודיו של

קלוד קיפניס. שיחק בתיאטרון "הבימה" במשך 15 שנה. מלמד תיאטרון מסונגן ב"בית צבי", גilm את דמותו של רבי מנשה לרטרוב בסרט "רשימת שנידלר" (סטיבן שפילברג). חלק משפחתו 6 נפשות בני משפחחת פינטו שחיהה בפאрис, נספו באושוויץ.

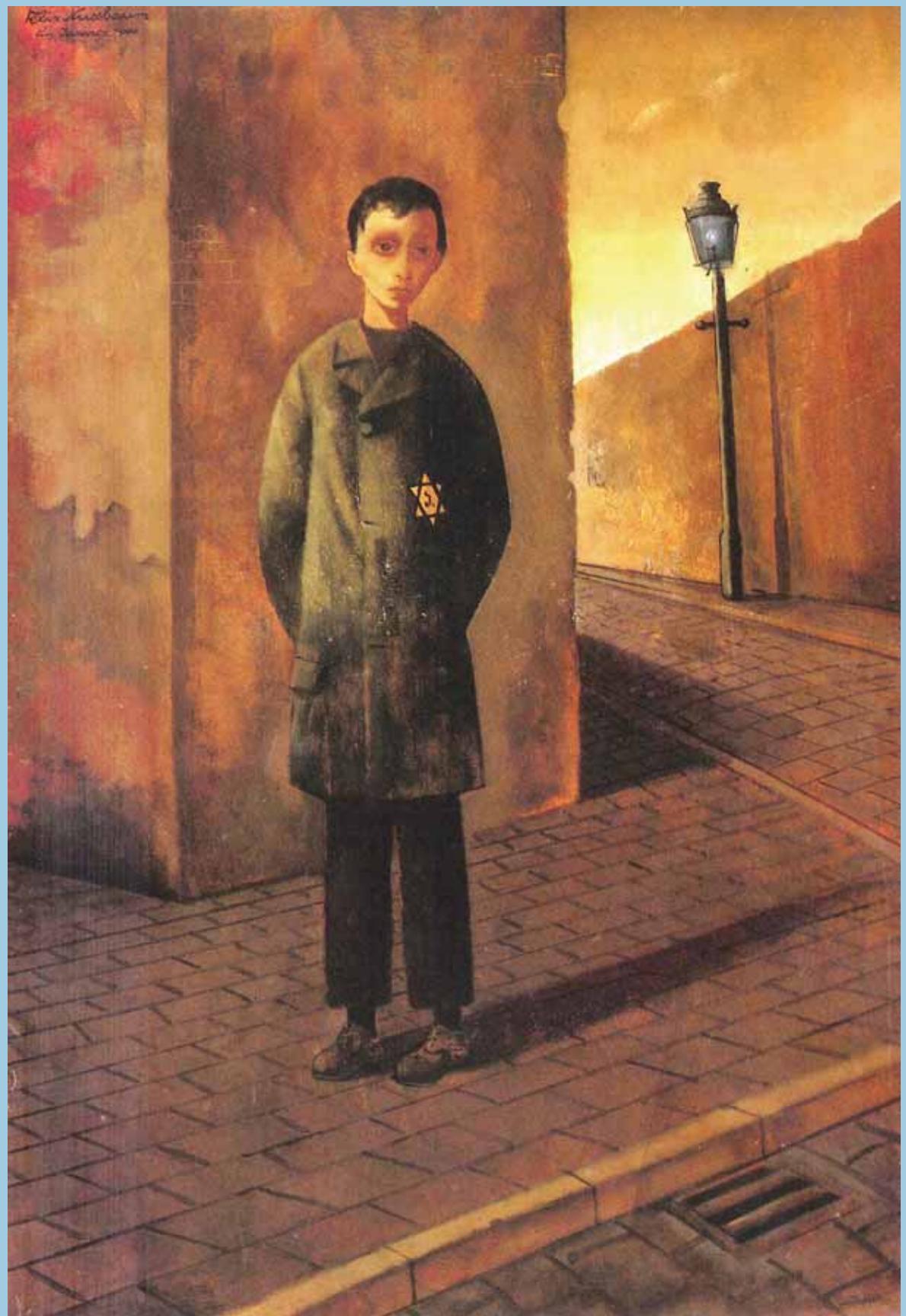
"תיאטרון עדות - הד לניצחון הרוח" ד"ר צביה זיגמן - פסיכולוגית קלינית. מלווה פרויקט "תיאטרון עדות"

shawah ia taravoma nafshit shain milim latara, ain la udim. ha'choviot shel hanitzolim shanotru la u'ivod meshikhot lechivot, bat-cem, vlo'hachot kl peum machadsh, ca'ilo han ain choviot man ha'uber, alei udin m'tarachot v'matk'iyot. chaveri "tיאטרון עדות", ha'umido bema lehshmu' at ma shelpanim notar la had. kolom hak'ayut at ha'alim. niz'oli ha'shawa masfarim le'uyitim, be'udem ha'reasuna at siforim amatzutot ha'shava ha'dramati. ha'teatrion ma'afshar masgarat le'sipur ha'travoma, shivzarta merakh astuti, chovia shainna matzifa mad'in. shivzuf bnei ha'nouar be'shiyuha-hatatrileit, ha'omad nosof, casher ha'sipur sheha'ud ca'ha shel ha'shodim led'vid, ha'per la'hitot le'maan, moseret shabuel-pfa' she'shatmashr vutavor moror doror. ha'khal shivzuf, ma'azin vobocha, yachd um ha'nitzolim, hofek la'hitot ud chi, lama sheha'ud ca'ha, zicron kpoa b'zman. ha'bma shemu'midim u'iriyot v'uzra dgen, yozrat shotafot chadsha ha'mashrerat at ha'nitzol, min ha'mus ha'cav, vumol ha'bdidot, vomeula at zicron ha'yid al ha'zicron ha'kolkutivi. mal'achet ha'teatrion shel chaveri "tיאטרון עדות" ainona umodat b'fni uzma. ha'ia koshret atot v'ottono al uboda'ot ha'teatrion shat'ak'ymah, bat-zor ai'mi'mi'm ha'machnot v'otna maflet la'roch ha'adam. ha'teatrion niso la'hshmid at ha'guf v'loheros at ha'nefesh "tיאטרון עדות" ha'lenitzchon ha'roch ul'cohot ha'resh, az v'ucashi.

תלמידים משתתפים:

למעלה: אילנה ברגר, אביב מלכה, דניאל רוזנברג, שני כהן, יערה עזריאל
למטה: נמרוד דגן, דניאל קרייב, רשל רוזנברג, אורית גרינברג, שניר ג'רבי
תלמידי חטיבות "זאב", בן גוריון, "רעות", "הנגיד", הרצליה

ציור מאט פליקס נוסבאום, ניספה באושוויץ